

Jaarverslag Integraal werken in de wijk - 2018



Zicht op wat werkt in de wijk

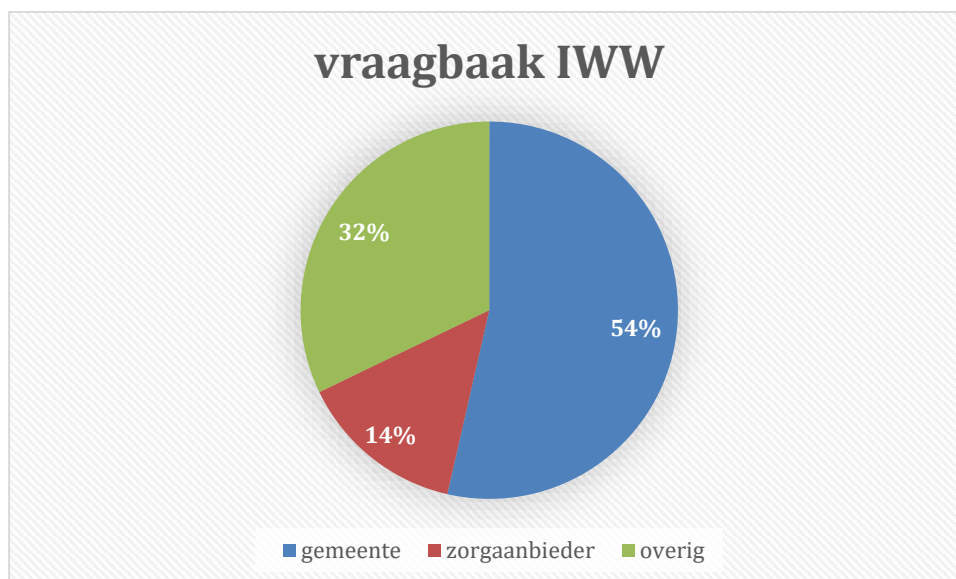
Inleiding

Opnieuw hebben Movisie, NCJ, NJi, Vilans en de Werkplaatsen Sociaal Domein in 2018 nauw samen gewerkt in het programma Integraal Werken in de Wijk (IWW). Met onze samenwerking beogen we, samen met professionals en beleidsmakers, de kennis en expertise over integraal werken bij meervoudige vragen en problemen te ontwikkelen, te onderzoeken en toegankelijk te maken. Hierbij hebben we in het bijzonder oog voor kwetsbare doelgroepen, zoals mensen met een licht verstandelijke beperking en/of psychische problemen. In dit jaarverslag laten we zien wat we in 2018 hebben gerealiseerd.

Projecten

Vraagbaak IWW

Professionals en beleidsmakers met een vraag over integraal werken in de wijk hebben via info@integraalwerkenindewijk.nl een integraal antwoord op hun vraag gekregen. We ontvingen in 2018 vier vragen rechtstreeks op dit mailadres. Dit zou deels te maken kunnen hebben met een technisch defect (het mailadres bleek enkele maanden niet bereikbaar voor inkomende mail). Via de kanalen van de kennisinstituten ontvingen we 24 vragen die om een integraal antwoord vroegen. Die zijn doorgezet naar de vraagbaak. Hieronder is te zien uit welke sectoren de 28 unieke vragen afkomstig waren.



Website

Sinds begin 2017 is de website www.integraalwerkenindewijk.nl gelanceerd. Doel is om via de website de kennisproducten van het programma IWW overzichtelijk bij elkaar te hebben. Daarnaast worden ook door het redactieteam IWW publicaties van anderen op het thema 'integraal werken in de wijk' geduid en geplaatst. De website is in 2018 gerestyled. We hebben gekozen voor een meer thematische indeling van de beschikbare kennis. Deze thematische indeling biedt ons de mogelijkheid om ook kennis over aanpalende onderwerpen te publiceren, wat niet rechtstreeks voortvloeit uit het programma, maar wel samenhangt met integraal werken (zoals bv monitoring en evaluatie).

De gekozen thema's zijn:

- Integrale zorg en ondersteuning
- Monitoring en evaluatie
- Organiseren en samenwerken
- Toegang
- Werkwijzen en methodieken
- Kennis en competenties

Naast de gezamenlijke website biedt ook de kennisinfrastructuur van de deelnemende kennisinstellingen de mogelijkheid de kennisproducten van IWW te vinden en te verspreiden.

In 2018 is de IWW website door 3.231 mensen bezocht en is de informatie van IWW via de betrokken kennisorganisaties door 19.366 mensen bezocht.

1-1-2018 t/m 31-12-2018	Totaal
Bezoekers website IWW	3231
Paginaweergaven IWW via Kennisinstellingen	19366

De publicaties en kennisproducten van IWW werden in 2018 goed gevonden, wat blijkt uit het aantal downloads.

Downloads publicaties	
De spil in de wijk (publicatie)	98
De spil in de wijk (poster)	59
Kennisbouwstenen voor professionals die integraal werken in de wijk	419
Reflectietool i(flyer)	24
Kennisbouwstenen (flyer)	25
Verbinden werk & inkomen en zorg&welzijn	562
Jaarverslag 2017	73
Wat werkt bij integraal werken in de wijk	1607
Nieuwe functies in het sociaal domein	142
Werkprogramma 2018: Integraal werken in de wijk	250
Gemeenten tevreden over sociale (wijk)teams, ontwikkeling gaat door	544
Kennisbouwstenen voor professionals die integraal werken in de wijk (november 2017)	1115
Draaiboek voor bijeenkomst Samenwerken in de wijk (juli 2017)	282
Reflectietool Ruimte geeft vaart (mei 2017)	197
Organisatievormen en positionering van (wijk)teams: overwegingen en ervaringen van gemeenten in beeld (maart 2017)	411
Hoe zoeken en delen beleidsadviseurs van de gemeenten kennis? (februari 2017)	76
Sociale wijkteams en informele zorg (februari 2017)	543
Integraal werken in de wijk: good practices (januari 2017)	262
Publicatieoverzicht LVB en GGZ (januari 2017)	235

Toeval bestaat niet: tijd voor een goede samenwerking tussen wijkteams en actieve bewoners (januari 2017)	157
Samenwerken in de wijk (november 2016)	593
Jaarverslag 2016: Integraal werken in de wijk	15
Werkprogramma 2017: Integraal werken in de wijk (samenvatting)	13
Werkprogramma 2017: Integraal werken in de wijk (uitgebreid)	5

Congressen en conferenties

Het programma Integraal Werken in de Wijk is in 2018 op diverse congressen en conferenties aanwezig geweest om workshops of presentaties te verzorgen. Vaak in combinatie met een stand (zoals op de Voor De Jeugd Dag) waarin de publicaties van het programma werden gedeeld en de zichtbaarheid en vindbaarheid van het programma werd vergroot middels bijvoorbeeld de ansichtkaart. De kennisbouwstenen zijn gepresenteerd op het congres 'Wijkteams onder de loep'. De zelfevaluatietool is gepresenteerd bij Tranzo, op een congres over het onderwerp Toegang tot zorg. Verder is het programma zichtbaar geweest op congressen van de VNG, zoals de PraktijkVoorbeeldenParade (3 maal). Op de internationale conferentie IFIC (integrated care) die in 2018 werd georganiseerd in Utrecht is een IWW-presentatie verzorgd over de kennisbouwstenen (building blocks of knowledge).

Onderzoek werkzame elementen

Wat werkt bij integraal werken in de fasen van vraagverheldering en komen tot een passend plan, waar de cliënt het meest mee geholpen is? Deze vraag stond centraal in het tweede onderzoek van het programma Integraal Werken in de Wijk naar werkzame elementen van integraal werken bij meervoudige problematiek. In 2018 vond literatuuronderzoek en onderzoek in de praktijk van wijkteams plaats. Met de Werkplaatsen Sociaal Domein vond uitwisseling plaats over de bevindingen. Ook zijn teamleiders wijkteams, beleidsadviseurs van gemeenten en experts bevestigd over bekendheid met en toepassing van werkzame elementen in de dagelijkse praktijk. Het rapport verschijnt voorjaar 2019.

Nieuwe kennisproducten

1. Zelfevaluatietool

De deelprojecten 'Vraagverheldering en triage; wat werkt bij Toegang' en 'Zicht op 1 gezin 1 plan 1regisseur' hebben we in 2018 samengevoegd in de ontwikkeling van een zelfevaluatietool voor gemeenten en hun partners. De bedoeling van deze tool is inzichtelijk te krijgen wat er goed gaat en wat er beter kan in de toegang en samenhang van hulp in het sociaal domein.

Hierin heeft IWW samengewerkt met het Toezicht Sociaal Domein (ioV Programma Sociaal Domein).

In de tool is de inwoner is het vertrekpunt van de evaluatie. De tool bestaat uit de onderdelen: interviews met inwoners, de belangrijkste professional betrokken bij die inwoners en dossier onderzoek. Na analyse worden de resultaten in een sessie met betrokkenen in het sociaal domein besproken. De tool voorziet in formats en instructies bij alle onderdelen. Na de ontwikkeling hebben in de periode okt – dec vier gemeenten de zelfevaluatie uitgeprobeerd. De reacties zijn positief, de inzet van de tool heeft geleid tot concrete verbetervoornemens. In 2019 werken we aan een doorontwikkelde versie. Deze gaan we in 2019 met minder begeleiding uitzetten bij 10 nieuwe gemeenten, waarna we in 2020 de tool gereed willen hebben voor alle gemeenten en hun partners.

De vier gemeenten die hebben meegedaan aan de pilot zijn intensief betrokken en willen in de toekomst ambassadeur zijn. In 2018 hebben ze actief bijgedragen aan het verzorgen van een workshop op een congres en er is meegewerkt aan een nieuwsbrief, die zo'n 200 inschrijvingen kent.

2. Spil in de wijk, schakel tussen medisch en sociaal domein

Op welke manier zorgen professionals er voor dat er een optimale samenhang en verbinding is tussen het medisch domein en het sociaal domein? Wat is volgens hen belangrijk in de samenwerking met de daarin werkzame professionals? Dat was de centrale vraag in deze studie. We hebben 20 professionals bevestigd die een dergelijke spilfunctie vervullen: wijkverpleegkundigen (al dan niet werkzaam in een sociaal team), POH's en jeugdverpleegkundigen. Daarnaast deden we een korte literatuurstudie en spraken we 2 personen met een cliëntperspectief op de rol van de spil in de wijk. Dit leverde 9 tips van professionals voor professionals op. Die hebben we bewerkt tot cartoons, welke zijn verwerkt in zowel een publicatie als in een poster.

Leren met en in de praktijk

Het daadwerkelijk verder helpen van wijkteams/netwerken of gemeenten door aan te sluiten met onze kennis en producten. We willen hiermee zowel de praktijk ondersteunen als onze kennis, ervaring en producten verdiepen en updaten. Tevens willen we leren wat nodig is om kennisgebruik aantrekkelijker en kennis toepassingsgericht te maken, zodat kennis ook daadwerkelijk wordt benut. Daarnaast gaan we na wat nodig is voor breedschalige toepassing en of gemeenten bereid zijn te betalen voor het gebruik van producten. De Quick & Quality projecten richten zich op een brandende kwestie waar we in korte tijd iets concreets op leveren, zowel qua dienst als product. Dit in co-creatie met de praktijk. In 2018 werkten we aan:

1. Kennis op maat

a. Case-loadbepaling

Hoeveel cliënten kan een team jeugdconsulenten of een sociaal wijkteam ondersteunen? Met die vraag worstelden de gemeenten de Huizen, Blaricum en Laren. Op het eerste gezicht leek het een overzichtelijk en rekenkundig vraagstuk. Maar al snel bleek dit geen kwestie van cijfers en rekenen te zijn. Om een antwoord te kunnen geven op die vraag, ontwikkelden we een 'denkkader'. Hiermee gaan professionals, beleidsmakers en bestuurders van wijkteams, jeugdteams en gemeenten met elkaar in gesprek over een verantwoorde caseload. Het denkkader bestaat uit twee stappen: in de eerste stap wordt een bandbreedte voor de caseload bepaald (een bovengrens en een ondergrens), op basis van de waarden die onder het werk van de professionals liggen. In de tweede stap wordt deze bandbreedte getoetst in de praktijk en wordt benoemd welke (praktische) factoren een rol spelen bij de hoeveelheid casussen die professionals aankunnen.

In 2019 is het denkkader getoetst bij 4 andere gemeenten. Na verwerking van de feedback wordt in maart 2019 het denkkader opgeleverd.

b. Eenvoudig maatwerk

Het traject Eenvoudig Maatwerk maakt onderdeel uit van het Programma Sociaal Domein. In het traject staat het vinden van maatwerkoplossingen in complexe casuïstiek centraal. Het traject is de opvolger van City Deal Inclusieve Stad. Er nemen 8 gemeenten aan deel. Vanuit IWW sluiten we aan op het traject vanuit het onderdeel 'Leren doen wat werkt' om de werkzame elementen die in het traject worden gevonden deelbaar te maken voor andere gemeenten en professionals. De samenwerking is eind 2018 tot stand gekomen, maar zal worden voortgezet in 2019. Dan zullen we ook aansluiten bij de Topklas.

c. Associatie wijkteams

De Associatie is van en voor wijkteams, de mensen die daar werken als professional of in een ondersteunende rol. Ze willen samen leren, kennis ontwikkelen en gesprekspartner zijn op het landelijke speelveld. In dat licht is onderzocht wat de Associatie en IWW voor elkaar kunnen betekenen in de ambities van de Associatie op het vlak van versterken van professionals, het versterken van organisaties en het versterken van samenwerking. Heel concreet betekent het dat IWW deelneemt aan een werkgroep 'vakmanschap' van de Associatie en

gericht kennis en expertise levert ter versterking van het imago van de wijkteamprofessional. Ook is er input geleverd bij het ontwikkelen van een dialoogstuk rond 'Wijkgericht werken met het oog op jeugd' dat geschreven is door het NJI, de Associatie en 'Ondersteuning Zorglandschap Jeugd' (OZJ) in het kader van actielijn 1 van het programma Zorg voor Jeugd, rond versterking van de Toegang.

d. Risicotaxatie instrument signaleren en bespreekbaar maken van Huiselijk geweld en Kindermishandeling

Het is best lastig voor wijkteammedewerkers om tijdig signalen van (dreigend) huiselijk geweld waar te nemen. Deze kwestie speelde in Amersfoort. Om dit te ondervangen had Veilig Thuis een training gegeven en zijn er aandachtsfunctionarissen Veiligheid om mee te kunnen sparren over vermoedens en hoe te handelen. Toch blijft het ingewikkeld om in de gaten te hebben welke risico's op huiselijk geweld spelen in gezinnen/huishoudens. Daarbij speelt handelingsverlegenheid soms parten bij het aanklaarten van de waargenomen risico's. Medewerkers hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan één instrument om onveiligheid en dreiging van huiselijk geweld te kunnen onderkennen voor de hele doelgroep van 0 – 100 jr. Hiermee is IWW aan de slag gegaan: het concept instrument voor het in kaart brengen van (vermoedens van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling is gereed, is beproefd in Amersfoort. In het voorjaar van 2019 wordt de feedback verwerkt en zal het instrument breder beschikbaar komen.

e. ZonMw-LVB

In het kader van de ZonMw subsidieronde 'Integrale domeinoverstijgende aanpak voor mensen met een licht verstandelijke beperking' is in november 2018 een bijeenkomst georganiseerd voor 4 van de 12 projecten met als doel ervaring uit te wisselen, van elkaar te leren en te inventariseren waar mogelijk ondersteuning is gewenst vanuit het ministerie van Justitie, vanuit het programma IWW of vanuit ZonMw. Begin 2019 zijn nog meer bijeenkomsten in dit kader. IWW levert hieraan een actieve bijdrage.

f. Overige vragen

IWW heeft verder samen met ZonMw en de AWTJ Tranzo een kennisdelingsessie verzorgd voor de regio Zuidoost-Brabant rond Effectieve interventies. Tijdens de sessie is gezocht naar een koppeling met de Producten- en Dienstencatalogus (PDC) die ze binnen regio Zuidoost-Brabant hanteren. Met name rondom de doorontwikkeling van Ondersteuning Zelfstandig Leven (begeleiding) en Jeugdhulp Ambulant Regulier/Specialistisch (begeleiding).

Ook heeft er een verkenning plaats gevonden met de gemeente Den Haag en de Hogeschool Leiden over een samenwerking in een pilot met de Werkplaats Sociaal Domein. Deze verkenning heeft vooralsnog geen vervolg gekregen.

2. Benutting bestaande kennis

Doel voor 2018 was om voor enkele bestaande IWW producten een benuttings- en verspreidingsstrategie te ontwikkelen.

2a Kennisbouwstenen

De kennisbouwstenen helpen professionals van lokale teams om per leefdomein (bijvoorbeeld gezondheid, wonen, werken of opvoeden) de juiste kennis te vinden voor adequate ondersteuning bij complexe zorgvragen. Deze bouwstenen zijn in 2017 ontwikkeld op basis van de veelheid van vragen die op lokale teams afkomen, ordenen deze en geven eenvoudige toegang tot actuele en handzame kennis.

Voor de benutting en verspreiding hebben we de focus gelegd op gebruik bij het ontwikkelen van een scholingsplan: welke kennis is reeds in een team aanwezig? En welke ontbreekt? Wat is de best passende manier om deze aan te vullen? Dit samen met wijkteammedewerkers uit zowel Soest als Molenlanden. De werkvormen die hierbij zijn gebruikt worden beschreven en zijn in het voorjaar van 2019 voor brede toepassing

gereed. Hierbij worden de evaluatiegegevens gebruikt die door de wijkteammedewerkers zijn ingevuld. Overal worden de bouwstenen gezien als een prettig handvat, helder qua structuur en veelomvattend. Verder zijn ze benut tijdens zogenaamde Expliciteringsdagen bij de buurtteams in Utrecht, bij de ontwikkeling van de BRAMtool bij Tranzo en ze zijn een aantal keren op congressen en bijeenkomsten gepresenteerd, zoals in een HBO kennisnetwerk tbv gebruik in het beroepsonderwijs.

2b Reflectietool Ruimte geeft vaart

De Reflectietool 'Ruimte geeft vaart' geeft de mogelijkheid om belemmeringen in de Toegang aan de hand van een praatplaat met schurende thema's met betrokkenen bij het wijkgericht werken op te pakken. De reflectietool is in een kookpansessie (2 uur) uitgetoetst in Breda. Door een verschil in verwachtingen en het korte tijdsbestek waarin de tool werd beproefd kwam deze niet tot zijn recht; de eerder gehanteerde 'dompelsessie' blijkt beter geschikt voor deze tool.

Voor beide tools zijn flyers beschikbaar om de bekendheid te vergroten; de belangstelling voor begeleidde sessies met de reflectietool is nog niet erg groot; wellicht zijn gemeenten daar nog niet aan toe en groeit de belangstelling volgend jaar.

De kennisbouwstenen worden goed ontvangen en gewaardeerd, de bekendheid lijkt groter dan we weten. Ze zijn op basis van feedback in 2018 geüpdatet; vaak werken links naar verloop van tijd niet meer. In 2019 vindt een inhoudelijke update plaats.

Publicaties

Hieronder vindt u een overzicht van de publicaties die zijn verschenen in 2018.

Op www.integraalwerkenindewijk.nl/publicaties vindt u het volledige overzicht van IWW publicaties en andere relevante publicaties.

- De spil in de wijk (publicatie)
- De spil in de wijk (poster)
- Kennisbouwstenen voor professionals die integraal werken in de wijk
- Kennisbouwstenen (flyer)
- Reflectietool (flyer)
- Verbinden werk & inkomen en zorg&welzijn (en praatplaat)
- Wat werkt bij integraal werken in de wijk
- Nieuwe functies in het sociaal domein
- Gemeenten tevreden over sociale (wijk)teams, ontwikkeling gaat door
- Jaarverslag 2017
- Werkprogramma 2018 Integraal werken in de wijk.